

IOSEPHO II

DEI GRATIA

ROMANORVM REGI

SEMPER AVGVSTO,

GERMANIÆ REGI,

HVNGARIÆ, BOHEMIÆ &c.

HEREDITARIO

PRINCIPI,

ARCHIDVCI AVSTRIÆ &c.

DOMINO DOMINO

CLEMENTISSIMO.

IOSEPHO II

DEI GRATIA

ROMANORVM REGI

SEMPER AVGVSTO

GERMANIAE REGI

ARCHIDVCI AVSTRIAE

ET

PRINCIPIS

ARCHIDVCI AVSTRIAE

DOMINO DOMINO

CLEMENTISSIMO

AVGVSTE REX,

Dum Regia Imperii Romani corona ornatus Austriae TVÆ TE reddis, & ei, quæ TE nascentem excepit, principi Austriacarum urbium Viennæ sacrum illud virtuti TVÆ pridem debitum ac destinatum diadema infers, patere, ut ad pedes Regiæ Majestatis TVÆ prostrata Austriaca IESV Societas publicum hoc TIBI pietatis in TE suæ, ac observantiæ Romano Regi debitæ tributum persolvat. Tenue illud quidem, si pretium, si molem respicias; at vel eo nomine satis illustre ac splendidum, quod plane confidimus, argumentum in eo pertractatum non ingratum TIBI, nec injucundum fore. Viennam urbem complectitur, felicissimam tot Regum

atque Cæſarum altricem, Viennam, quæ TVIS TVORVMque longa ſerie Majorum auguſtis natalibus multo juſtius, quam aut vetuſtate ſuæ originis aut late circumducto murorum atque aggerum ambitu, aut ædificiorum ſplendore gloriatur, illam denique Viennam, cui hoc tempore ad abſolutam omnibus numeris felicitatem id unum deeſſe videri poterat, ut virtutes plane Regias, quas tot jam annos in TE ſuſpexerat, etiam coronatas videret.

Anni abierunt ducentis plures, e quo munifica Auguſtorum Majorum TVORVM clementia Societati noſtræ hanc ipſam in urbem primos aditus patefecit, & huc miſſos a Divo Ignatio ſocios non
ea,

ea, quam a potentissimis Principibus, sed quam
vix ab optimis Parentibus exspectare poteramus,
benignitate complexa fuit. Hac ipsa in urbe pri-
mum in Germania stabile domicilium iisdem lar-
gentibus fiximus: ex hac in Provincias & Regna
Austriaco imperio subdita colonias duximus: in
hac adversus malevolorum invidiam, & acerrima
eorum, qui priscas sanctissimas Religiones ever-
sum ibant, odia Augusto favore protecti ad schola-
stica non minus quam ecclesiastica pulpita admissi,
iisque, quibus in hanc usque diem fruimur, bonis
omnibus cumulati sumus.

Quod

Quod igitur hoc tempore, quo hæc urbs una nobiscum ob auspiciatissimum TVVM ab Imperii Comitibus reditum omnibus incedit lætitiis, offerri TIBI a nobis possit opportunius munus, quam hæc urbs eadem? quæ, quoniam optime novit, & quantum Augustis Parentibus TVIS, & quantum TVIS gloriosissimis Majoribus debeat, vel exinde pariter satis intelligit, quantas habeat de hac TVA in Regem Romanorum electione causas lætandi.

Nobis vero, ut has Viennæ veteris notitias Augusto Nomini TVO inscribere auderemus, & hoc exiguo munere aliquam a TE gratiam nos ini-

tu-

turos speraremus, illud potissimum stimulos addidit, quod sciebamus, tantum esse *TVVM* in hanc urbem amorem, tantam propensionem voluntatis, ut inter plurima eruditæ vetustatis monumenta, quorum cognitionem jam inde a prima ætate mire adamare cepisti, nullis oblectari magis consueveris, quam iis, quæ diversis de hac urbe veterum scriptorum opinionibus aliquid lucis aspergunt, ejusque primam originem, situm, limites, vetusta ædificia, repetitis inde ab ultima priscorum annalium memoria documentis, ita definiunt, ut *Vindobonæ*, aut *Favianæ* veteris quædam rudera vel in hoc ipso *Viennæ* hodiernæ splendore agnoscere liceat & contemplari.

XX

Quod

Quod quidem eruditæ investigationis genus est sane, cur **TIBI** præ alio quovis arrideat, quandoquidem in eo, quocunque inciderint, oculi **TVI** Majorum **TVORVM** Augustæ in hanc urbem beneficentiæ, religionis, pietatis, virtutis bellicæ, illius denique, cui satis celebrandæ nulla facundia par est, Austriacæ Majestatis ubivis impressa vestigia legant est necesse. An enim fieri potest, ut **TIBI**, dum hæc scrutaris, non identidem in mentem veniat illud Octaviani Augusti gloriantis inter suos: Luteam se accepisse Romam, marmoream relinquere? an fieri potest, ut e priscis monumentis antiquos illos tam arcuos murorum Vienne cingentium limites non tam oculis, quam
ani-

animo perspicaci definias, ut viles Hunnorum, Avarum ac Vinidorum, qui olim hic sedem locarunt, casus in memoriam revoces, ut destitutum sacro Pastore gregem, ac pæne oblitteratam tanto temporis intervallo Episcopatus Favianensis memoriam legas, ut sacræ alicujus ædis, quæ majestate supremi Numinis digna fuerit, mentionem per complura secula frustra requiras: ac dein ad eam, de qua sibi hodie Vienna gratulatur, amplitudinem, magnificentiam, elegantiam convertas oculos, quin continuo velut superstites in tot Augustæ suæ liberalitatis monumentis intueri TIBI videaris grandes illas Avorum, Atavorumque TVORVM animas, RUDOLPHOS, MAXIMILIANOS, FER-

DINANDOS, LEOPOLDOS, JOSEPHOS, CAROLOS?
quorum illi pomœria latius promoverunt, hi fossis
& propugnaculis arcuerunt hostem, majestati sa-
crorum alii, alii securitati urbis, alii munditiæ,
splendori, commoditati, hi ægris & senio conse-
ctis, qua licet, ope recreandis, illi alendis egenis,
peregrinis comiter excipiendis, erudiendæ ac edu-
candæ juventuti, omnes fovendæ atque augendæ
pro viribus in Numen Optimum Maximum popu-
li pietati tot templis ubique conditis consuluerunt.

Quamquam quid Avos Atavosque loquimur?
quis vel eorum inierit numerum tam illustrium hu-
jus urbis ornamentorum, quæ sub gloriosissimo im-

perio Augustorum Parentum TVORVM paucos
intra annos (quibus utinam Superi quam plurimos
adjiciant!) inis e fundamentis consurgere nostra
hæc ætas vidit? Obstupescant posteri certe ac suis
fidem vix habebunt oculis, dum tot ac tanta intue-
buntur monumenta Paternæ illius & Maternæ
providentiæ dicamus? an sollicitudinis? an magni-
ficentiæ? an liberalitatis? quibus factum est, ut
hæc urbs universa brevi tempore novam faciem in-
dueret, dum & novis iisque firmissimis adversus
hostem propugnaculis munita, & splendidissimis
ornata ædificiis, & felici rerum omnium ad vitam
alendam necessariarum abundantia cumulata fuit.
Ut adeo, si quando Viennam veterem cum nova

conferre volupe fuit, aut si quando fuit, cur hæc literis diligenter consignata transmittere ad posteritatis memoriam oportuerit, nunc id sit potissimum, dum quidquid in hac urbe de priscorum seculorum ruditate superfuit, ita feliciter abstergitur, ut nihil non præclarum, grande, magnificum, elegans in ea sit reperire.

Quo accedit & illud, quod eadem, quam celebramus, Vienna, quam Augustorum nostrorum munificus favor talem tantamque reddidit, se a jugo servitutis Turcicæ, quod jamjam subitura fuerat, servatam non alteri potius grata adscribit, quam gloriosissimo Proavo TVO Leopoldo

Lotharingiæ & Barii Duci, supremo tum Cæsarei exercitus Imperatori. Magnam nobis partem veterum de rebus Viennensibus documentorum funestum illud atrocissimi post hominum memoriam belli incendium eripuit, multa in suburbanis templis ac ædibus, multa in pagis & oppidis circumstitis flammæ hauserunt, multa barbarorum furor non modo e conspectu hominum, sed etiam e memoria plane submovit, multa ut e publicis etiam tabulariis (quæ quidem, quoad licuit, diligenter inspeximus) interirent, impendentis exitii metus effecit. At ne interirent omnia, neve simul eodem casu cum urbe vetustissima omnes vetustarum notitiarum in ea latentes reliquiæ abolerentur, hujus
for-

2

fortitudini, consilio, constantiæ, virtuti bellicæ
debere se Vienna profiteretur. Tantoque istud pro-
fiteretur libentius, quanto majore cum admiratione
commodoque suo jam sæpe sæpius in Augusto Leo-
poldi Nepote FRANCISCO Genitore TVO
eundem plane, tametsi non eodem in discrimine,
Paternum erga se amorem, eandem intrepidi me-
diis in periculis animi magnitudinem, idem auxi-
lium est experta; sive cum atrox flammaram vis
medio etiam intempestæ noctis silentio privatis qui-
busvis, & a Cæsareo palatio longissime remotis
ædibus perniciem minaretur, sive cum aquarum
late omnia evastantium terrifico impetu frequentis-
simum suburbium haud longe ab interitu abesset,
cum

cum Ille continuo Principem oblitus Patrem induit, aut verius Paterna de fortunis & vita civium sollicitudine optimum se illis Principem ac Patriæ Patrem probavit, neminique reliquit dubium, quid esset facturus, si occasio ita ferret, resque posceret, pro salute universorum, qui vel pro paucorum commodo caput suum tantis periculis obijcere non dubitavit.

A TE porro, AVGVSTE REX! his utrinque Majoribus edito, & non sanguinis magis, quam Regiarum utriusque stirpis virtutum hærede quid sibi hæc urbs polliceatur, quis dicendo expresserit? Ad concitandas de TE in omnium animis spes

)()()

am-

amplissimas satis jam hoc unum fuerat, quod vidimus, non sine arcano Cœli consilio utramque stirpem, tametsi dudum in suis Progenitoribus eandem, novo tamen, eoque auspiciatissimo nexu rursus in unam debuisse coalescere, ut TV tantus nascerere. Et procul dubio vel hoc unum eos, penes quos eligendi Romani Regis jus est, ab omni non errore solum, sed etiam errandi periculo tutos præstitisset, quod sciebant FRANCISCI & MARIÆ THERESIÆ Filium a se ad capefendum diadema Regium invitari. At nempe TIBI hoc satis non erat, neque TE illo fastigio satis dignum putasses, nisi præter avitum sanguinem, & Majorum virtutem, & Parentum immor-
ta-

talem gloriam attulisses etiam de TVO plurima,
quæ non solum bene de TE sperare, sed penitus
confidere universos juberent. TVAMET nimirum
indole, TVIS moribus, promeritis TVIS,
TVARVM virtutum pulcherrimo splendore spes
de TE conceptas aluisti, corroborasti, auxisti,
eoque rem adduxisti, nemo ut non intelligat, ho-
norem hac in electione TIBI delatum, tametsi est
amplissimus, istius modi tamen esse, ut plus a TE
splendoris accipiat, quam in TE refundat. Fuit
olim, cum TE, nec immerito, Augustorum Pa-
rentum delictum & spem nominabamus: TVA
virtus effecit, ut jam eorum gloriam appellemus,
neque jam ex Illis TE, verum ex TE Illos me-

tiamur, neque sit quispiam, qui ad TE propius cognoscendum admissus imperare sibi possit, quin exclamet: Qui tanti talem genuere Parentes?

Quod si aut instituti hoc loco sermonis limites, aut TVA id nobis indulgeret pulcherrima virtutum reliquarum custos modestia, o quanta forent, quæ a nobis hic recenseri possent non jam indicia dubiæ spei, sed certissima pignora felicitatis publicæ, quam in TE, atque adeo a TE sibi non una hæc urbs (tametsi hæc præ plurimis) sed universa Austria, sed Regna & Provinciæ, sed omnis Germania, sed Romanum, qua patet, Imperium velut jam præsentem ante oculos sistit.

Non

Non enim illa commemoraremus, quæ, quantumvis firma sint optimæ spei argumenta, iis tamen similia sunt arborum floribus, qui maturos fructus in longius tempus differunt, & non raro promittunt liberalius, quam repræsentant. Non adduceremus in medium traductam in Scientiis omnibus mira felicitate ingenii, solertia mira, neque dispari temporis celeritate condiscendis teneram ætatem: non pendentem e Parentum nuibus (quæ prima est olim bene imperaturi disciplina) adolescentiam: non ingenium perspicax, indolem placidam, clementem & comem in omnes animum, amorem Patriæ, boni publici promovendi desiderium, cor alienis calamitatibus magis, quam

propriis incommodis facile commoveri. Sint hæc sane, uti sunt, & suapte grandia, & tanto majora in Principe gubernandis olim tot Regnis nato, quanto altius eum ultra sortem reliquorum hominum ipsa nascendi conditio evexit; a nobis tamen nihil jam istorum attingeretur.

Sed ad illa converteremur celebranda, quæ TV intentis in TE omnium oculis magis jam confirmata ætate præbuiſti, atque adeo nunc præbes, specimina, ad illa corroboratæ jam virtutis illustria decora, quæ TE Regem oculis nostris exhibuerunt etiam ante multo, quam coronarere. Illam diceremus virtutem, quæ Majorum vestigiis insistere non contenta in exemplum jam ipsa transierit

8 XXXX

rit

rit, & quam lucet splendide, tam efficaciter intuentes ad imitandum invitet, imo trahat: illum tam excelsum & majorem omnibus humanis casibus animum: illud tam ardens Divini cultus & avitæ pietatis promovendæ studium: amorem illum æquitatis, & paratam perferre potius ac perdere, si necesse sit, omnia, quam suum cuique non reddere voluntatem: illam in consiliis sive exquirendis sagacitatem, sive suggerendis promptitudinem, sive eligendis perspicaciam Augustis Parentibus TVIS (quantis arbitris!) in illo etiam suo, ad quem omnes tot Regnorum gravissimæ causæ referuntur, sanctiore Senatu, in quo TE suo lateri assidere voluerunt, mirificè probatam.

Hæc

Hæc nimirum, atque adeo totum illum virtutum TVARVM comitatum, quo ita præis, ut trahi se ad sequendum omnes sentiant, nemo sit, qui se assequi præeuntem posse confidat, recensere, hæc dicendo celebrare, de his primum huic urbi, tum omni Austriæ ac toti Romano Imperio, Europæ denique universæ, quam tanti Principis tam exquisitæ laudes & recreant & beant, gratularemur. At enim nobis hic excurrere latius non licet. Virtutum autem TVARVM multo est illustrior ac multo latius diffusus splendor, quam ut nostro debeat calamo commendari.

Itaque finem facimus, & coram eo, ad quod TVA TE virtus plaudente universa Germania
nuper

nuper evexit, Regali folio in genua provoluti hoc
TIBI supremum Regiæ in Sacro Romano Impe-
rio dignitatis culmen gratulamur, id unum a Re-
gia TVA Majestate postulantes, ut cætum no-
strum & olim ab Augustis Majoribus TVIS in
Germaniam evocatum, & in eadem non alterius
magis quam Austriacorum Principum perpetua
beneficentia sustentatum, auctum, ornatum eo
apud TE gratiæ loco, ad quem nos antehac ad-
misisti Archidux, etiam REX consistere patiaris:
has autem urbis tot titulis ac nominibus TV Æ
notitias clementi vultu intuearis, ac ita TIBI
persuadeas, non aliud nos ad eas sive colligendas,
sive publicam in lucem proferendas stimulasse, ni-

)()()()(

fi

*si TIBI obsequendi studium, neque aliud eas esse,
nisi tenue pignus illius in TE amoris, pietatis,
ac observantiæ, qua nostra omnium corda TIBI
penitus devincta habes, & illorum votorum, quæ
pro TVA, totiusque Augustæ stirpis TVÆ in-
columitate, felicitate, gloria quotidie facit, sem-
perque factura est*

AVGVSTÆ REGIÆQVE MAIESTATI TVÆ

DEVOTISSIMA
AVSTRIACA IESV SOCIETAS.